

<https://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3837411,00.html>

דעה

האם הקורונה תקדם את ההכלה הפיננסית בישראל?

מתן גישה שיוויונית לשירותים פיננסיים ברמה ראויה ובעלות סבירה - לכלל האוכלוסייה - הוא נושא חשוב שזוכה להתייחסות מצד ארגונים בינלאומיים רבים; יש לקוות שהיזומה החשובה של חיבור הרשויות הבדואיות לרשת האינטרנט, עליה הוכרז בשבוע שעבר, מהווה את תחילתו של תהליך שיפור בתחום גם עבור האוכלוסיות החלשות בישראל

פרופ' רות פלאטו-שנער 07:1603.07.20

בשבוע שעבר פורסם כי משרד הפנים ומפעל הפיס ישקיעו 16 מיליון שקל [בחיבור רשויות בדואיות לתשתית האינטרנט האלחוטי](#). ההחלטה התקבלה נוכח הפערים המשמעותיים שעלו בתקופת הקורונה בכיסוי תשתיות האינטרנט בחברה הבדואית, והעלייה בתחלואה בחלק מרשויות האזור.

יעודו העיקרי של הפרויקט הוא לצמצם פערים ולאפשר את הנגישות לאינטרנט לאוכלוסייה שרמת החשיפה שלה לרשת היא מהנמוכות בישראל. הוסבר כי הגישה המוגבלת לאינטרנט משפיעה על יכולתם של ילדים בדואים לפתח את יכולותיהם במסגרת לימודיהם, מהווה חסם משמעותי במיצוי זכויות, ומעכבת את ההשתלבות בשוק התעסוקה ובחברה הישראלית. התשתית האינטרנטית תאפשר הנגשת מידע, לרבות לתושבים השוהים בבידוד וליישובים המצויים תחת סגר. בנוסף, היא תסייע לרשויות לפרסם אירועים ופעילויות, לשפר את רמת שירותי הליבה ואת היערכותן לשעת חירום, וכן ליצור פלטפורמה מתקדמת לשירותי עיר חכמה.

הישוב הבדואי חורה בנגבצילום: עמית שעל

יתרון משמעותי נוסף של חיבור האוכלוסייה הבדואית לתשתית האינטרנט האלחוטי קשור להכלה פיננסית, ויש לו חשיבות רבה במיוחד בימים אלו של משבר כלכלי בעקבות מגפת הקורונה.

פירוש המונח "הכלה פיננסית" (financial inclusion) הוא מתן גישה שיוויונית לשירותים פיננסיים ברמה ראויה ובעלות סבירה, לכלל האוכלוסייה. הכלה פיננסית מביאה להפחתת העוני ולפיתוח כלכלי; היא מאפשרת לאוכלוסייה להשתלב במערכת הפיננסית, לקדם את הרווחה האישית, להקים ולהרחיב עסקים, להשקיע בחינוך הילדים ועוד. בשל חשיבות הנושא, הוא זכה להתייחסות מצד ארגונים בינלאומיים רבים כגון האו"ם, הבנק העולמי, וה-OECD-בנקים ומוסדות פיננסיים בינלאומיים אף מינו בעלי תפקיד בכירים כאחראים על הכלה פיננסית.

בישראל, דיברו בעבר על הרחבת הגישה לשירותים פיננסיים באמצעות פיתוח התשתיות הקיימות, כגון בנק הדואר על סניפיו הרבים הפזורים ברחבי המדינה. אולם נדמה שבעקבות מגיפת הקורונה התפתחה ההבנה שיש למצוא פתרון מתאים יותר, שלא יתבסס על תשתיות פיזיות - אלא על טכנולוגיה דיגיטלית.

אכן, הניסיון בעולם מוכיח שהטכנולוגיה משמשת כאמצעי מרכזי להכלה פיננסית, בשל שיפור הנגישות לשירותים הפיננסיים. דוגמה בולטת לכך היא סין, שם הטכנולוגיה מאפשרת ללקוחות חסרי חשבון בנק לקבל את מגוון השירותים הפיננסיים באמצעות הטלפון הסלולרי. אפליקציות שונות מאפשרות לשמור כסף בחשבון הטלפון ולשלם עמו עבור מוצרים ושירותים; בכך הן משמשות תחליף לחשבון העו"ש המסורתי בבנק. האפליקציות מאפשרות ביצוע תשלומים במהירות בקלות וביעילות, ולא דורשות תחכום פיננסי מיוחד.

יותר מכך: פלטפורמות דיגיטליות הנגישות באמצעות הטלפון הסלולרי, מציעות למשתמשים מוצרים פיננסיים נוספים, כגון אשראי למשקי בית או לעסקים זעירים וקטנים שהתקשו לקבל אשראי מהבנקים המסורתיים. חלקן מציעות אפשרויות חסכון בסכומים זעירים המותאמות לאוכלוסיות האמורות, ולעיתים אף שירותי ביטוח. דו"ח של הבנק העולמי ציין לשבח את סין כמדינה שהצליחה לשפר משמעותית את רמת הכלה הפיננסית בתחומה, הודות לשימוש בפלטפורמות הדיגיטליות.

יש לברך על היוזמה החשובה של חיבור הרשויות הבדואיות לרשת האינטרנט, ולקוות שהרחבת תשתית האינטרנט בישובים הבדואים תביא, בין שאר התועלות, גם לשיפור הכלה הפיננסית, לרווחת תושבי הפזורה ולתועלת המשק והחברה בכללותם.

פרופסור רות פלאטו-שנער היא ראשת המרכז לדיני בנקאות ורגולציה פיננסית, האקדמית נתניה